

Hazatértek a titokzatos középkori kincsek Balatonszabadiba

A Siófok szomszédságában lévő Balatonszabadi nagy lépést tett annak érdekében, hogy izgalmas turisztikai célponttá váljon. A művelődési házban saját kiállítást nyitottak, ahol a kaposvári Rippl-Rónai Múzeummal együttműködve Somogy egyik legtitokzatosabb kincsleletét is bemutatják.

Az alig kétéves Sióvölgye Turisztikai Egyesület tagjai nem mindennapi látványosság létrehozásán szorgoskodtak az elmúlt hónapokban. Segítségükkel a kaposvári Rippl-Rónai Múzeum szerződést kötött a Balatonszabadi Önkormányzattal, és létrehoztak egy helytörténeti kiállítást a község szívében.

A Szent Anna katolikus templom melletti művelődési házban bárki megcsodálhatja a település izgalmas régészeti leleteit, vagyis a szabadi kincseket.

Igazi látványosság a kincsleletet bemutató kiállítás
Fotó: Krausz Andrea/likeBalaton.hu

Mint a filmekben – kifordult a kincs a földből

1982 tavaszán szőlőültetés közben egy kerámiakorsó fordult ki a földből. Nagyjából, mint a kalandfilmekben:

a felszínre került 5038 darab középkori érme, és 10 darab ékszer.

Az esemény országos hírű volt, hiszen Somogy egyik legjelentősebb leletéről van szó. Sőt, még a német újságok is beszámoltak róla, és 1983-ban Magyar Kálmán vezetésével régészeti kutatások indultak.

Ha megnézzük a kincslelet tartalmát, láthatjuk, hogy

az érmék, obulusok, ezüst dénárok, garasok az 1500-as évek elejétől a XVI. század végéig tartó időszakból származnak,

vagyis nagyjából egy emberöltőnyi időből. (Vagy még többől.) Az éremleletek között találunk I. (Hunyadi) Mátyástól, Ulászlótól, II. Lajostól, I. (Szapolyai) Jánostól származókat. A magyar királyi veretek többsége I. Ferdinánd, Miksa és Rudolf uralkodása ideje alatt készültek, és volt amelyeket János Zsigmond magyar király és erdélyi fejedelem veretett.

A több ezer darabos kincslelet egy része látható a balatonszabadi művelődési házban

Fotó: Krausz Andrea/likeBalaton.hu

Már akkor is volt pénzhamisítás

A külföldi érmék között találtak Csehországban, Lengyelországban, Litvániában és Schweidnitz városában készült pénzeket is. És korabeli hamisítványokat is, mégpedig az 1540-1571-ig terjedő időszakból. Első ránézésre igencsak megtévesztőek a hamis érmék. Szakavatott szemek viszont azonnal kiszúrják a nem megfelelő fém használatot.

Ha nem is mind az 5000 darab érmét, de közel ezret mi is szemügyre vehetünk Balatonszabadiban. Azokkal az ékszerekkel együtt, melyek között

ezüst és aranyozott ezüst karikákat, csüngős fejdísz, ezüst övkapcsokat, és gyűrűket is találunk.

És ott van az ugyancsak ezüsből készült, szőlőfürtökkel díszített ruhakapocs is, ami a helyi szőlőtermelés történelmi múltjára utal.

Gyűrűk, karikák, csüngős fejdísz
Fotó: Krausz Andrea/likeBalaton.hu

Még nem fejtették meg a balatonszabadi kincs titkát

A kincset a Pusztatorony-dűlőben levő dombon találták. Ez keletebbre van a mai községtől. A nagy kiterjedésű középkori Szabadi egy templom körül helyezkedett el, ezt nevezik Pusztatoronynak. A részleges feltárások a templomot a XIII. század közepére keltezik. Az egyhajós, félköríves szentélyzáródású templom mellett egy egykori téglapünet alapjainak nyomait is felfedezték.

Itt rejthették el a XVI. század végén a szabadi kincseket, aminek értékéből akkor egy nagyobb gazdaságot, lovakat, marhákat lehetett volna vásárolni.

Az még rejtély, hogy kié lehetett. Talán helyiek rejtettek el menekülés közben egy, vagy több családi vagyont. De az is lehet, hogy egy vándor kereskedő volt, aki bort vásárolt a helyiektől. És neki is támadással kellett szembe néznie.

Kilátás a Pusztatorony-dombról a Balaton irányába. Ezen a helyen állt a középkori templom, és itt találták meg a kincsleletet
Fotó: Krausz Andrea/likeBalaton.hu

Csontból készítettek korcsolyát

A régebbi tárgyak között gótikus kőfaragványokat, festett faldarabokat, valamint csontból készült korcsolyát is megcsodálhatunk.

Utóbbival a középkori szabadiak télen könnyebben közlekedtek a szabályozatlan Sió által gyakran elárasztott lápos, lagúnás vidéken.

Mert valószínűleg nem a Balaton terjedt ki erre a területre, hanem a Sió torlaszolódott vissza. De a helyiek még számos dologra szeretnének választ kapni. Például arra, hogy mi történt a faluval a XVI. század után.

100 év ugyanis „elveszett”, nincs róla írásos emlék.

Lehet, hogy a törökök hatalmas pusztítást végeztek, ami után jóval később egy másik helyszínen, de újra indult az élet a faluban.

Ebben a korszokban rejtették el a kincseket
Fotó: Krausz Andrea/likeBalaton.hu

A helyiek folytatni szeretnék a feltárásokat

- Nagyon fontos volt számunkra az ősi Szabadi falu helyszíne, a Pusztatorony régészeti feltárásának folytatása – mondja a kiállítást nézegetve Fridrich György, a Sióvölgye Turisztikai Egyesület elnöke, és Vincze Péter, az egyesület támogató tagja.
- A kiállítás jelentőségét nem csak az adja, hogy turisztikai attrakciót hoztunk létre, és hogy aki ide vetődik, majd itt foglal szállást. Hanem ez egy edukáció a fiatalok számára.

Ne csak a könyvekből, vagy az otthon elmesélt történetekből tudják meg, hogy mivel foglalkoztak korábban az emberek. Hanem élőben is láthassák a történelmi múlt értékeit

- magyarázzák.

Mint mesélik, sokat lobbiztak, hogy a kaposvári Rippl-Rónai Múzeum 5 évre engedélyezze a balatonszabadi tárlat létrehozását. Varga Máté régész irányításával műszeres fémkeresést és talajradaros vizsgálatot is végeztek. Ez utóbbit az egyesület tagjai finanszírozták. Segítettek minden egyes új lelet katalogizálásában, helyének GPS-koordináták általi pontos meghatározásában.

Ezeket a 2022-ben feltárt középkori tárgyakat is láthatjuk a vitrinekben.

A többi között gyűrűk, csatok, különböző egyéb veretek, vastárgyak kerültek elő a föld alól. A szabadi kincsek mellett egy néprajzi, valamint egy szőlő- és borkultúrát bemutató részt is kialakítottak, amit bővíteni szeretnének egy geológiai, vízrajzi részleggel.

Somogy legnagyobb lélekszámú községének művelődési házában nyitva tartási időben nézhetjük meg a kiállítást

Fotó: Krausz Andrea/likeBalaton.hu

Fellendítik a turizmust

Somogy vármegye legnagyobb községét (3 ezren lakják) egyébként sokan „alvó falunak” titulálják, mivel az alacsonyabb árak miatt számos Siófokon dolgozó betelepülő vásárol itt családi házat. De az egyesület azon dolgozik, hogy önálló turisztikai célponttá váljon a Balatonszabadi, Siójut és Siófok által körbeölelt régió, a „Sió völgye”. A kétéves Sió völgye Turisztikai Egyesület jelenleg Balatonszabadi, Siójut, Siómaros és Szabadifürdői szolgáltatóit tömöríti.

Van köztük vendéglátós, borász, halastó-, lovarda- és íjászpálya-tulajdonos.

A látnivalókat, szolgáltatókat egy kellemes kerékpáros kirándulás során végig lehet látogatni. A hobbikerékpárosokat segítő BalatonBike365 projekt keretében nemsokára egy kitáblázott kalandtúra útvonal vezet majd a Sanyi Sarok Étterem, a Pusztatorony, a balatonszabadi szőlőhegy, Siójut, és Kiliti felé.